

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/1272/2015
Identifikačné číslo spisu:	8813208149
Dátum vydania rozhodnutia:	27.04.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8813208149.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu : COFIDIS, a. s., so sídlom v Bratislave, Suché mýto č. 1, zastúpeného., Advokátskou kanceláriou Antovszká, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Žabotova 2/B, proti žalovaným : 1/ A. R., bývajúcej N., N./ B. R., bývajúcemu N. o zaplatenie 1.361,10 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 8 C 182/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 4. marca 2015 sp. zn. 3 Co 260/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným v 1/ a 2/ rade náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 19. júna 2014 č.k. 8 C 182/2013-62 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhala zaplatenia sumy 1.361,10 € s prísl.; žalovaným 1/ a 2/ nepriznal náhradu trov. Vychádzal zo zistenia, že medzi účastníkmi bola uzavretá úverová zmluva o revolvingovom úvere. Podľa zmluvy a Všeobecných obchodných podmienok sa predmetný vzťah mal riadiť ustanoveniami Obchodného zákonníka. Ide však o spotrebiteľskú zmluvu podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, keďže ju uzatváral právny predchodca žalobcu ako dodávateľ a žalovaní 1/ a 2/ ako spotrebiteľia. Obsah zmluvy bol daný bez možnosti privodiť žalovaným akúkoľvek zmenu. Preto tento právny vzťah bol posúdený podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Právna úprava odstúpenia od zmluvy v Občianskom zákonníku je pre žalovaných ako spotrebiteľov výhodnejšia. Zdôraznil, že žalobca využil svoje právo v zmysle Všeobecných obchodných podmienok a listom z 4. júla 2013 od predmetnej zmluvy odstúpil. Odstúpením sa zmluva od začiatku zrušila podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka a ak strany už podľa zmluvy plnili, vyporiadajú sa medzi sebou podľa zásad o bezdôvodnom obohatení. Dôsledkom plnenia zo zrušenej zmluvy je teda povinnosť účastníkov zmluvy navzájom si vrátiť všetko, čo plnením takejto zmluvy nadobudli tak, ako to určuje § 457 Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa prikročil k sumarizácii finančných plnení, ktoré žalovaní od žalobcu obdržali a porovnal tieto s tým, čo žalovaní už žalobcovi zaplatili. Zistil, že žalovaní čerpali úver vo výške 2 023,97 €, pričom uhradili sumu 3 129,07 €. V závislosti od zrušenia zmluvy od počiatku

nemôžu žalovaní plniť ďalšie nároky žalobcu uplatňované v tomto konaní za situácie, ako keby zmluvný vzťah účastníkov založený predmetnou zmluvou o revolvingovom úvere naďalej trval, a to práve so zreteľom na účinky, ktoré má odstúpenie od zmluvy zo strany žalobcu. Žalobca preto nemá nárok na žiadne bezdôvodné obohatenie. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, (ďalej len „O.s.p.“).

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 4. marca 2015 sp. zn. 3 Co 260/2014 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaným nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Z obsahu spisu vyplynulo, že medzi účastníkmi konania bola uzatvorená 12. novembra 2007 zmluva o revolvingovom úvere, na základe ktorej žalobca poskytol žalovaným úverový limit vo výške 1 328 €. Z dôvodu neplnenia stanovených povinností žalovanými žalobca listom zo 4. júla 2013 odstúpil od predmetnej úverovej zmluvy. Takýmto spôsobom došlo k zrušeniu predmetnej zmluvy od počiatku, ako to správne konštatuje súd prvého stupňa. Ide o odstúpenie s účinkami ex tunc a v tomto smere nemožno súhlasiť s odvolacou námietkou žalobcu, že aj problematika odstúpenia od zmluvy by mala byť posudzovaná výlučne podľa Obchodného zákonníka, vrátane účinkov, ktoré takýto právny úkon prináša pre zmluvné strany. Na tomto názore, ktorý prezentoval aj súd prvého stupňa, nič nezmenila ani ďalšia odvolacia námietka žalobcu spočívajúca v tom, že Zákon o spotrebiteľskom úvere platný v čase uzavretia predmetnej zmluvy neustanovoval, že Občiansky zákonník je pri úprave týchto vzťahov špeciálnym zákonom (lex specialis) k Obchodnému zákonníku. Kľúčový význam pre posúdenie predmetnej právnej veci malo ustanovenie § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorým sa zaoberalo aj odvolanie žalobcu, avšak odvolateľ nesprávne toto ustanovenie interpretoval, a to v neprospech žalovaných ako spotrebiteľov. Ustanovenie § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka je potrebné vykladať tak, že na posúdenie právneho vzťahu založeného spotrebiteľskou zmluvou (vrátane zmluvy o spotrebiteľskom úvere) je potrebné aplikovať tie ustanovenia právnych predpisov, ktoré sú pre spotrebiteľa z hľadiska ochrany jeho práv výhodnejšie a v tomto smere súd prvého stupňa správne postupoval, pokiaľ ustálil, že účinky odstúpenia od predmetnej zmluvy o revolvingovom úvere majú byť posudzované podľa Občianskeho zákonníka (§ 48 Občianskeho zákonníka a nasl.) s účinkami od počiatku (ex tunc). Túto okolnosť si žalobca zrejme pri formulovaní samotných všeobecných obchodných podmienok neuvedomil, alebo nesprávne vyložil dopady ustanovenia § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka aj na predmetný vzťah vyplývajúci zo zmluvy o revolvingovom úvere. Odstúpením od uzavretej úverovej zmluvy zo strany žalobcu sa zmluva v súlade s občiansko-právnu úpravou od počiatku zrušila a žalobca z takto zrušenej zmluvy nemohol voči žalovaným uplatňovať žiadne nároky. Zo zrušenej zmluvy vzniklo žalobcovi právo domáhať sa voči žalovaným vydania bezdôvodného obohatenia podľa zásad upravených v § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, načo poukázal aj súd prvého stupňa. Zo spisu je zistiteľné, že žalovaní čerpali úver vo výške 2 023,97 €, pričom uhradili sumu 3 129,07 €. V závislosti od zrušenia zmluvy od počiatku nemôžu žalovaní plniť ďalšie nároky žalobcu uplatňované v tomto konaní za situácie, ako keby zmluvný vzťah účastníkov založený predmetnou zmluvou o revolvingovom úvere naďalej trval, a to práve so zreteľom na účinky, ktoré má odstúpenie od zmluvy zo strany žalobcu. Samotnú sumarizáciu vzájomných plnení, ktorú vykonal súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia, nespochybňuje ani odvolanie žalobcu a okolnosti tam uvedené sú potvrdené aj údajmi, ktoré sú zistiteľné zo spisového materiálu. S ohľadom na uvedené zistenia súd prvého stupňa postupoval správne, keď žalobu žalobcu zamietol. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého žalobca ako neúspešný účastník nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a žalovaným žiadne preukázateľné trovy spojené s odvolacím konaním nevznikli. Preto žalovaným náhrada trov odvolacieho konania priznaná nebola.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca z dôvodu, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že predmetná zmluva o úvere bola uzavretá v súlade s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a podľa ust. obchodného zákonníka. Uvedená skutočnosť vyplýva aj zo všeobecných obchodných podmienok žalobcu (ďalej len „VOP“) žalobcu, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť uzavretej úverovej zmluvy. Zmluva o úvere patrí medzi tzv. absolútne obchody. Preto treba v predmetnej veci

aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov záväzkového vzťahu, teda aj v prípade, ak žiadateľom o úver bude fyzická osoba - nepodnikateľ. V zmysle § 273 ods. 1 Obchodného zákonníka časť obsahu zmluvy možno určiť aj odkazom na Všeobecné obchodné podmienky (ďalej aj „VOP“), vypracované odbornými alebo záujmovými organizáciami, alebo odkazom na iné obchodné podmienky, ktoré sú stranám uzavierajúcim zmluvu známe, alebo k návrhu priložené. Táto zákonom stanovená podmienka bola splnená aj v predmetnej veci, keďže VOP poskytnutia úveru sú vytlačené na druhej strane zmluvy o revolvingovom úvere a tvoria jej neoddeliteľnú súčasť spolu s formulárom o zmluvných podmienkach zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Žalovaní podpisom zmluvy o úvere potvrdili, že sa so zmluvou o úvere oboznámili a súhlasia s ňou, pričom akceptovali aj VOP, ktoré sú vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy a sú takto jej neoddeliteľnou súčasťou. Žalobca žalovaných dostatočne upozornil na nevyhnutnosť preštudovania nielen zmluvy o úvere, ale aj jej neoddeliteľných súčastí. Nároky uplatňované žalobcom v tomto konaní sú v celom rozsahu dôvodné. Úprava odstúpenia od zmluvy v Občianskom zákonníku nie je právnou úpravou určenou na ochranu spotrebiteľa. Súdny mali postupovať podľa obchodnoprávnej regulácie, čo však neurobili, a preto rozhodli nezákonne. Okolnosť, že v predmetnej veci je potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka výslovne vyplýva aj z ustanovenia § 266 ods. 5 tohto predpisu v tom zmysle, že pri pochybnostiach o obsahu právnych vzťahov medzi dodávateľom a spotrebiteľom, ktoré sa spravujú týmto zákonom, sa použije výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Zároveň je v Obchodnom zákonníku presne stanovené, ktoré z jeho ustanovení sa na takýto vzťah s účasťou spotrebiteľa nemôžu použiť. Úprava odstúpenia od zmluvy tam nepatrí a je teda logické, že sa uplatňuje na takýto vzťah obchodnoprávna úprava. Úprava odstúpenia zmluvy je v Obchodnom zákonníku komplexná, a preto sa ustanovenia Občianskeho zákonníka nepoužívajú. Zmluvné strany si v rámci zmluvnej voľnosti upravili dôsledky odstúpenia od zmluvy v čl. 8. 4. VOP, z ktorého jednoznačne vyplýva, že zánikom alebo zrušením zmluvy o úvere nezanikajú nároky veliteľa zo zmluvy o úvere alebo s ňou súvisiace, ktoré vznikli pred skončením zmluvy alebo v súvislosti s jej skončením. Táto okolnosť vyplýva aj zo zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Ustanovenie § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemá byť interpretované tak, že na všetky nároky vyplývajúce zo spotrebiteľských zmlúv majú byť aplikované výlučne ustanovenia Občianskeho zákonníka, ale tak, že len ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách sú jednostranne kogentné a to aj voči Obchodnému zákonníku. To, že zákonodarcu nepočítal s kogentnosťou Občianskeho zákonníka pri všetkých spotrebiteľských zmluvách vyplýva aj z ust. § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka podľa ktorého, ak záväzok vznikol zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom je spotrebiteľ, možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisov občianskeho práva. Nárok na zaplatenie nesplatennej časti úveru spolu s príslušenstvom je teda plne dôvodný a nemožno súhlasiť s tvrdením odvolacieho súdu, že odstúpenie od zmluvy o úvere a účinky s tým spojené sa v tomto prípade riadia ustanoveniami Občianskeho zákonníka podľa zásad o bezdôvodnom obohatení.

Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s. p.).

Dovoláním žalobcu je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je

dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O. s. p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O. s. p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O. s. p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných vád vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z vád vymenovaných v § 237 ods. 1 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došiel k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Žalobca v dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Aj keby tvrdenie dovolateľa bolo opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (porovnaj tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, sp.zn. 2 Cdo 97/2010, sp.zn. 3 Cdo 53/2011, sp.zn. 4 Cdo 68/2011, sp.zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp.zn. 26/2010). V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je samostatným dôvodom prípustnosti dovolania v prejednávanej veci a neboli zistené vady konania uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., ktoré by takýmto dôvodom mohli byť. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol.

Žalovaní v 1/ a 2/ rade mali v dovolacom konaní úspech, preto im vzniklo právo na náhradu trov tohto

konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovaní však v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.), preto im ich dovolací súd nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.